

Pedeutologie, nauka o učíteli. Problémy profesionalizace

Kolegom učítelom

Dušan Jedinák

Nechcú od nás málo. Máme byť príkladmi harmonických osobností. Treba aby každý z nás bol pokojný, trpezlivý, citlivý a spravodlivý človek. Milujúci svoju prácu. S úctou k mladému človekovi, k rovíjajúcej sa osobnosti. Kritik i radca svojich žiakov. S aktívnym postojom k životu, štúdiu a celospoločenským záujmom. Náročný a dôsledný vo vyučovaní a výchove. K sebe i k druhým. Múdry, vzdelaný a ľudský pedagóg. Hrdý na vzácne označenie — učiteľ. Často hodnotený nielen za to, čo vie, ale predovšetkým za to, čo dokázal naučiť, ako vzbudil zájem svojich študentov o sebazvedelávanie.

Stále se zamýšľame nad rozsahom i obsahom vedomostí a zručnosti, nad vytvorením kvalitného základného učiva. Máme sledovať konkrétne možnosti využitia poznatkov v teórii, medzi predmetmi, v blízkej i vzdialenej praxi. Nesmieme zabudnúť na vekové a individuálne osobitosti žiakov, na ich špecifické zájmy. Je nevyhnutné si pripomenúť, že účinná motivácia študentov i učiteľov má rovnocenný význam ako ich schopnosti. Uvedomenie si že metódy a spôsoby myslenia, štúdia a práce sú jednou z najcennejších foriem ľudskej skúsenosti, nás vždy správne orientuje, na čo v školskej práci treba sústrediť pozornosť.

Problematika výchovy a vzdelávania bola a je pre ľudskú spoločnosť viac ako nenahraditeľná. Na svete nie je nič dôležitejšie a bohatšie ako ľudská osobnosť. Jej etický, duchovný rozvoj. Vo svetle poznania prírodných javov, ľudských myšlienok, v prostredí činorodej práce a túžob po šťastí, v atmosfére hľadania pravdy a spravodlivosti.

Všetci uznávame, že každý mladý človek je neopakovateľná príležitosť rozvoja ľudskej osobnosti. Menej je zrejmé, že vyučovanie je čosi medzi vedou a umením. Skoro by som povedal: vedecký obsah umelecky stvárnený. Vieme, že nemôže existovať ideálny učiteľ pre všetkých. Ale predstava o naozaj ideálnych učiteľoch nás predsa len vzrušuje. Ani jeden maliar, ani jeden sochár se nevyrovná tomu, kto vie formovať ľudskú osobnosť. Výchova každej osobnosti potrebuje nasledovaniahodné vzory, splniteľné túžby, osvedčené mravné normy. Vytváranie a postupné uskutočňovanie ideálov, cieľov

a hodnot, naplnených lidskou túžbou po lepšom, krajšom, dokonalejšom, vždy charakterizovalo zodpovednú činnosť ľudí pri vytváraní humánneho sveta.

Život bez ideálov prestáva byť plnohodnotným životom. Pasivita a ľahostajnosť umrtvujú. Život potrebuje filozofiu života. Je aj na nás, aby sme chránili, zušlachtenovali a kultivovali dialóg medzi ľuďmi, kultúrou a prírodou. Nestačí ekvilibristika slov a rozochvenie ducha. Treba odvahu uvedomelej aktivity, primeranú iniciatívu, vytrvalosť nepoddajnej trpezlivosti. Musíme hľadať a vytvárať ideály. Sú veci, o ktorých zmysle niekedy zapochybujeme, ale nesmieme ich prestať robiť.

Vnútrotný kľud učiteľa potrebuje jasnú životnú filozofiu, mravné zásady a zrejme stanovené ciele. Vyučovanie vyžaduje od neho chuť k učiteľskej práci, vytrvalosť v tejto činnosti. Dobrý učiteľ pozýva k dialógu, kladie otázky, znepokojuje, povzbudzuje k činnosti. Nesmieme zabudnúť, že ľudia si najradšej pamätajú to, čo ich zaujíma a pochopia hlavne tie veci, ktorých pochopenie im robí radosť. Učiteľ inšpiruje svojich žiakov, aby rozvinuli svoje schopnosti, odborné i ľudské, na najvyššiu možnú úroveň. Rozvíja ľudskú osobnosť duchom pravdy, lásky a dobra. Vyučovanie nesmie byť iba oznamovaním nových informácií, ale aj rozhovorom človeka s človekom. Hudbou myšlienok a ľudského citu. Možno je našim poslaním poznávať a milovať. Nebo aj cez vás nachádza ľudskosť sily v múdrosti vedy.

Pedagogicko-psychologická příprava vysokoškolského učitele

Dana Linhartová

Nesměle a ostýchavě se na mnohých našich vysokých školách začíná vyslovovat otázka: Nebylo by vhodné poskytovat vysokoškolským učitelům příležitost ke zkvalitnění jejich pedagogické kompetence? Vždyť vysokoškolský učitel by měl být nejen vynikajícím odborníkem ve svém oboru, lidsky silnou a vyzrálou osobností, ale i zdařilým transformátorem své bohaté vědecké erudice do pedagogických kreací plně pochopitelných studentům. Jen tak může učitel vysoké školy zdařile přispívat k plnohodnotnému, optimálnímu rozvoji jejich osobností, čímž zprostředkovaně podpoří vzdělanostní, ale i ekonomickou a společenskou úroveň populace.

Jak dál v pedagogicko-psychologickém vzdělávání vysokoškolských učitelů? Nezapomínejme na skutečnost, že od počátku 80. let se na našich vysokých školách realizoval systém tohoto vzdělávání, jehož kritické zhod-